

Derfor er jeg kvæker

Af Jens Steensberg

Baggrunden

Første gang jeg hørte ordet «kvæker» var som dreng. Ved juletid fik min far et langt brev fra en mand, der boede på Worlds End Avenue (det lød spændende) i Birmingham. Far blev altid glad for dette brev fra en englænder, han havde mødt på en dansk højskole, hvor han et år var lærer. Hvad en kvæker var, vidste jeg ikke, men det måtte åbenbart være noget positivt.

I gymnasiet valgte jeg den klassisk-sproglige linje med latin og græsk som hovedfag. Det ville være et godt grundlag for et teologistudium. Jeg mødte et par præstedøtre og kom jo derfor også af og til i kirke samt var lidt med i en kirkes ungdomsaktiviteter. Min holdning til medmenneskene gjorde, at jeg følte mig tiltrukket af præstens opgaver som sjælesørger, men jeg blev klar over, at jeg ikke helhjertet ville kunne varetage de liturgiske opgaver og stå inde for kirkens trosbekendelse. Selv om jeg ikke er særlig naturvidenskabeligt orienteret, var alternativet for mig at læse til læge. Det havde også noget med mennesker at gøre.

Efter studietiden arbejdede jeg tre år på sygehuse og med andet klinisk lægearbejde. Min interesse for socialmedicin fik mig til at søge en stilling i Sundhedsstyrelsens afdeling for hygiejne. «De har sans for papir,» sagde en ældre jurist anerkendende til mig. Jeg var ansat der i syv år, indtil der i Danmark oprettedes et nyt Miljøministerium og en Miljøstyrelse. Her ledede jeg fra 1972 i elleve år afdelingen for hygiejne og økologi.

I denne periode fik jeg et års tid orlov med løn for at arbejde med en afhandling om beslutningsprocesser i det administrativt-politiske system, der senere gav mig en ph.d. grad. Jeg opholdt mig da med familien på universitetet i Chapel Hill, North Carolina, hvor jeg et par gange besøgte en «Friends School». Jeg vidste, at enkelte af professorerne var kvækere, uden at jeg i øvrigt fik kontakt med det lokale kvætermøde.

Midt i 1980'erne, efter at jeg var blevet embedslæge, overvejede jeg, om der måske fandtes kvækere i Danmark. Et opslag i telefonbogen bekræftede dette, og Kari og jeg begyndte af og til at deltage i kvækerandagter i København. I 1988 blev jeg medlem af Det Danske Årsmøde, mens Kari stadig er tilsluttet folkekirken. De senere år er vi både kommet til kvækerandagter i København – en længere rejse – og i den

lokale kirke i Nordsjælland, hvor vi har en kvindelig præst med et liberalt teologisk syn.

Hvorfor kvæker?

Indtil jeg mødte kvækeme havde jeg følt mig fremmedgjort, når jeg en sjælden gang overværede en højmesse i en kirke. Liturgien virkede forstyrrende, og jeg kunne ikke stå inde for trosbekendelsen. Nu oplevede jeg, at stilheden i fællesskab med andre gav en helt anden mulighed for at nærme mig det, der er gemt inden i mig og bag ved eller over mit eget liv, og som vi ikke kan sætte ord på. Med den indiske digter Rabindranath Tagores ord:

Vort eget liv ligger dybt inde i os.

Vor rastløshed og vore svagheder er kun krusninger på overfladen.

Vi må daglig trække os tilbage til stilheden langt inde i vort sinds dybder og opleve det virkelige liv inde i os.

Hvis vi gør det, vil ord og handlinger også kunne blive til virkelighed.

Det tiltaler mig, at kvækerne ikke har dogmer eller trosbekendelser. Også for mig er erkendelsen af, at der er noget af Gud i ethvert menneske afgørende for mit forhold til tilværelsen. Jeg prøver at være opmærksom over for mine medmenneskers forskelligheder og ikke sætte mig til doms over min næste, der jo grundlæggende er som mig selv. Jeg prøver at leve sådan, at jeg kan svare på det af Gud, der findes i dem, jeg møder, og i mig selv.

Jeg har ikke noget forhold til den traditionelle kristendoms dogmer om treenigheden, jomfrufødsel, at Gud blev menneske, opstandelsen i bogstavelig forstand eller det evige liv. Jeg oplever, at tilværelsen har en mening, at jeg er i overensstemmelse med noget, der rækker ud over mig selv, at mit liv har et mål. Jeg stræber efter at være et sådant menneske, som Jesus ønskede, at hans disciple skulle være - og søger så godt jeg kan at leve derefter.

I skoletiden skrev jeg bl.a. stile imod krig og var indstillet på at blive militærnægter. Tanken om at slå et andet menneske ihjel virkede helt forkert på mig. Men min dansklærer præciserede: *Si vis pacem para bellum* – hvis du vil have fred så forbered dig på krig. I min studietid blev alle mandlige lægestuderende indkaldt til værnepligtig tjeneste som læger i forsvaret. Jeg havde mine overvejelser, men fandt at jeg kunne leve

med lægerollen i forhold til de mange, som ikke med stor entusiasme var indkaldt som værnepligtige. Det blev til otte måneder som læge i søværnet.

Det var befriende hos kvækerne at møde et religiøst begrundet fredsvidnesbyrd i overensstemmelse med bjergprædikens ord. Jo mere jeg lærte om kvækerne, des mere måtte jeg beundre deres fredsskabende indsats og hjælpearbejde under og efter krige. Som det bl.a. hedder i *Råd og spørgsmål*, den danske oversættelse af Det Britiske Årsmødes *Advices and Queries*:

Vi kaldes til at leve i det liv og den kraft, som fjerner årsagen til alle krige (nr. 31) og Søg i Guds lys at overvinde de følelser, holdninger og fordomme hos dig selv, som kan skabe konflikter (nr. 32).

Allerede i det syttende århundrede skabte kvækerne respekt ved deres ærlighed og hæderlighed. *Er du ærlig og sandfærdig i ord og gerning?* (nr. 37). Det prøver jeg at leve op til.

Jeg kan beundre enkelte kvækeres bevidste gennemførelse af enkelhed i deres livsførelse, og deres opmærksomhed på de miljømæssige virkninger af det moderne samfunds forbrugskultur. *Stræb efter at leve enkelt* (nr. 41). *Vi ejer ikke verden, og vi kan ikke disponere over dens rigdomme, som vi selv vil* (nr. 42). Når jeg lever midt i nutiden bliver det dog for mig kun til små skridt i den rigtige retning.

Jeg beundrer også kvækernes sociale indsats gennem tiderne. Mit oprindelige valg af uddannelse tænkte jeg orienteret mod medmenneskene og deres bedste. Selv som «papirlæge» har jeg dog måske i det små arbejdet i en rigtig retning med hovedvægt på miljøbeskyttelse og som embedslæge – der holdt ligsyn sammen med politiet – en stærk orientering mod forebyggelse ikke mindst af ulykker .

Er du opmærksom på, hvordan der herhjemme og i den øvrige verden diskrimineres mod mennesker, der er anderledes eller har en anden tro? (nr. 33).

Kari og jeg har haft kontakt med enkelte muslimske familier, og de senere år har jeg som pensionist fungeret nogle timer ugentlig på et lokalt sprogcenter for indvandrere, der prøver at lære dansk. Her møder jeg mennesker med vidt forskellig kulturel og religiøs baggrund. Vor tids ofte nedgørende kritik af muslimer – med eller uden tørklæde - virker absurd, når du møder enkeltmenneskene.

Vi er uhyre få kvækere i Danmark, men mine efterhånden mange kontakter med især kvækere i de nordiske lande får mig til at føle, at jeg hører til en «nordisk kvækerfamilie». År 2000 var jeg dansk repræsentant ved det svenske årsmøde og blev der inspireret til for mig selv at nedfælde følgende linjer:

Livet er et under.

Livet er en gave.

Livet er en opgave.

Livet er et under, som vi aldrig vil kunne fatte.

Der står en uudgrundelig kraft bag, som vi kalder Gud. Livet er en gave, som vi daglig må være taknemmelige for. Vi føler det, når vi lytter til fuglenes sang, betragter træer og blomster og mosset på stenene.

Livet er en opgave, som altid vil få os til at erkende vor ufuldkommenhed.

Jens Steensberg er født og døbt i København i 1936 og konfirmeret i 1950. Han studerede til læge i årene 1954-62, havde klinisk lægearbejde i tre år, derefter syv års ansættelse i Sundhedsstyrelsen (Helse-direktoratet), elleve år som kontorchef i Miljøstyrelsen (Forurensningstilsynet) og fjorten år som embedslæge (fylkeslege) i Frederiksbog Amt. Han har siden 1960 været gift med norske Kari, og de har sammen tre børn.

I Josef og Marias fotspor

Forts. fra s. 10

Til slutt vil jeg fortelle at det for bare noen uker siden kom en melding fra Nedal via Facebook. Han forteller om et angrep på nabolaget i Al-Farra'a flyktningelandsby på Vestbredden. En israelsk okkupasjonsstyrke invaderte landsbyen kl 02 om natta. De arresterte Nedals fetter og brakte ham ut av området. Men soldatene ble værende og gikk omkring mellom husene og provoserte folk. Da ingen svarte på soldatenes provokasjoner, ble første etasje i nabohuset sprengt selv om soldatene visste at det befant seg 10 barn og deres mor i 2. etg. Ved guddommelig inn gripen ble ingen skadet.

Dette er ikke første gang okkupantene angriper, og det vil heller ikke bli den siste, hvis ikke verden setter en stopper for slik voldsbruk.

På min pilegrimstur hørte jeg aldri Nedal snakke vondt om israelerne som mennesker. Men han tok kraftig avstand fra staten Israels okkupasjon. Han var en mann som hadde valgt fredens vei i sitt arbeid for Palestina. Men jeg forsto at det ikke nytter bare å snakke om at de to folkene må være venner, slik som det er så lett å gjøre i Norge. Okkupasjonen må ta slutt. Den er ulovlig og umenneskelig hard. Derfor ber jeg alle sette seg grundig inn i hva okkupasjonen innebærer for det palestinske folket, og jeg oppfordrer til boikott også av israelske varer.

